

FRANCESC MAS I ABRIL DESCRIU AL PATRÓ

Núm. 46

Francesc Mas i Abril nasqué a Vilassar de Dalt l'any 1880 i morí a Barcelona el 1960. De petit, amb tres o quatre anys, va venir a viure a Premià de Mar, al carrer de Sant Miquel. Més endavant va anar a viure a altres indrets de Catalunya, com Barcelona, però sempre amb Premià al cor. Fou un bon poeta, escriptor i actor de teatre català.¹

Gràcies al llibre de Ramon Coll, *Tradicions i costums premianencs en la poesia de Francesc Mas i Abril*², hem pogut fer un recull explicatiu sobre la devoció que el poeta tenia a Sant Cristòfol.

Francesc Mas i Abril va escriure un munt de poesies, la majoria sobre Premià de Mar, la seva gent i la societat de l'època. Com a bon feligrès catòlic, en dedicà unes quantes a la parròquia de Premià de Mar i, més concretament, a les festes que es feien en honor a Sant Cristòfol. Gràcies a aquestes poesies podem entendre millor com es vivia en aquells anys, quin era el context social i com vivien la fe els creients.

Retrat a Francesc Mas i Abril,
de Joaquim Biosca (anys 1920)³

Fou amic i contemporani d'altres poetes que van viure a Premià a mitjan segle XX. I dels escriptors reconeguts del seu entorn podem destacar a Mn. Josep Paradedà, Josep Soler Parcerisa, Lesmes Ruiz, Salvador Moragas, Angeleta Simó i Joan Vilanó.

PER SANT CRISTÒFOL

Pel deu de juliol fa
Premià sa festa grossa:
festa de son patró amat,
el gloriós sant Cristòfol.
Per això uns dies abans
se veu un cambi en el poble:
ben enblanquit y pintat
tant de dintre com de fora.
A la vigília arribant
la gent sembla que's trastorna
treballant per l'endemà
perquè tot faça patxoca.
El campané enriolat
ja té a cada mà una corda
y fort se'l sent repicar
la campana xica y grossa.

*Ja finit se va a dinar,
que avuy hi ha escudella bona
o arròs ab peix abundant,
no mancanhi la llagosta.
Cap a la tarda han entrat
de forasters bona colla:
esperen ab dalé'l ball,
sobre tot l'element jove.
Y tothom sent un goig gran,
des del més ric al més pobre,
y cada hu pel seu costat
fa lo què pot en bona hora.*

*Sant Cristòfol obra'ls banys
y més per la gent devota.
Diu que en aquest dia'l mar
té virtuts miraculoses.
Y està tan abonança't
que ni fampoch se veu moure.
Les barques que van pescant
diria's que les bressola...
Avuy el sant passa'l mar
y segons el rector confa,
el Jesuset que du a braç,
joguinejant, mou les ones...*

Un dels poemes dedicats a Sant Cristòfol va ser publicat en el programa de la Festa Major de 1947. Porta per títol "Per Sant Cristòfol", i ens parla com el poble es prepara i s'engalana per al dia del patró en què Premià es transforma. Entre els diferents elements que cita hi trobem les campanes i el campaner, la música, els infants i el menjar de la diada, i sobretot el goig de la gent per l'arribada del dia. A més, fa referència als banys de Sant Cristòfol. Segons que escriu, aquell dia l'aigua té un poder miraculós.²

Un altre poema que ens ofereix porta per títol "El foc de Sant Cristòfol". Va ser publicat al programa de Festa Major de 1953 i narra un costum de durant les festes del segle XIX a

Premià. Mas i Abril ens explica que per la vigília del patró s'encenia un foc davant de la casa del rector. Dins el poema fa referència a Mn. Manuel Seda i Riera, que deia que "aquell foc era purificador que de la nostra Festa la Major allunyava l'angúnia i la malesa". Per als joves aquesta tradició era només una historieta, però per als més savis del poble era tot un ritual verídici². Sobre el foc, només en tenim aquesta informació

històrica perquè cap altre autor l'ha esmentat. Tampoc no tenim cap testimoni oral de la gent més gran del poble que recordi que els ho haguessin explicat mai.

Un poema publicat l'any 1958 en el programa de la Festa Major, "Els nostres clavells", explica la importància d'aquesta flor en els camps de Premià i la comarca. És així que dins d'aquest fa referència al patró, explica que durant la diada els joves portaven clavells a les donzelles i els beneïa Sant Cristòfol.²

A més en Francesc és l'autor d'una de les poesies que encara es canten cada any al final de la Missa Solemne del patró, el 10 de juliol. Doncs, Mn. Josep Paradedà, com a bon poeta i coneixedor del bon tarannà també poètic de Francesc Mas, el 1948 li encarregà la lletra d'uns nous goigs de Sant Cristòfol. La mort del rector i l'entrada del nou, Mn. Manuel Torrents, va endarrerir la seva edició i estrena fins l'any 1951. A més, els va poder musicar el mestre compositor Mn. Francesc Baldelló. Aquests goigs reflecteixen i ens ajuden a entendre la història de Premià de Mar des dels seus inicis fins a mitjan segle XX. Des d'un principi Francesc Mas i Abril, ens explica amb rica poesia la situació geogràfica del poble i les ermites que l'envolten i que ens protegeixen: Sant Mateu, La Cisa i Santa Anna. També comença parlant de com es construeix la primera ermita que Premià va tenir en els terrenys de Can Manent, després diu que "Premià de Mar creixia i l'ermita església es fa", referint-se a l'augment de població durant els anys, i cita els diversos oficis que van apareixent al llarg del temps: mariners, pescadors, teixidors, capitans, pilots i pagesos. Finalment, ens parla d'una època més actual on els xòfers el prenen per patró.

Durant la seva vida va escriure vuit obres, tres de poesia: *La corona anyal* (1924), *Musa popular* (1928) i *De cara a mar* (1930). I cinc obres de teatre: *Bàrbara Brava* (1902), *Soledats!* (1917), *Cura radical del mal de caixal* (1919), *Monòlech...ab cua* (1919) i *Imma* (1950). Gràcies al seu últim llibre de versos, també sabem que va escriure obres que han restat inèdites, com els poemaris *De cor a cor* i *Corrandes*, o guions de teatre com *La trista fi de D. Jaume* i *Vetllant la morta*. A banda, també compongué una sardana que porta per títol *La Font de l'Amor* (1933).

Per acabar podem afirmar que Francesc Mas i Abril va ser un personatge premianenc molt reconegut gràcies a les seves poesies i per la gran estima que tenia tant a Premià com a la seva gent. A més fou un bon cristià que amb els seus poemes va voler transmetre una manera d'explicar la fe de l'església premianenca. El poble també li té dedicat un carrer i això li ha donat renom a la vila.

*En temps, per mi enyorat, de l'infantesa,
per Sant Cristòfol –nostre Sant Patró–,
d'un foc modest, davant de cal rector,
a la vesprada essent, feia's l'encesa.*

*Mossèn Manuel deia, amb dolcesa,
que "aquell foc era purificador:
que de la nostra Festa –la Major–
allunyava l'angúnia i la malesa".*

*Al jovent els hi semblarà una "història".
Però, per si s'ha fos de la memòria
dels avis, jo els hi vinc a recordar...*

*...Quin goig, si un foc ben alt, a la vigília
del nostre Sant Patró, tota família
del Premià d'avui, veiés cremar!*

*Retrat a Francesc Mas i Abril,
de Joaquim Biosca (any 1930)*

Guillem Martín

¹ https://ca.wikipedia.org/wiki/Francesc_Mas_i_Abril

² COLL MONTEAGUDO, Ramon: *Tradicions i costums premianencs en la poesia de Francesc Mas i Abril*, ed. El Clavell, Premià de Mar 2009.

³ Aquesta imatge, de la que només en teníem còpia en blanc i negre, ha estat acolorida amb un tractament d'IA que, tanmateix, no sabem si respon correctament als colors originals. Disculpeu l'atreviment.